24.07.2013 г. / 20:29:29

Вяра

07.08 по еретическия, †25 юли по църковния календар - Успение на св. Ана, майка на пресвета Богородица. Света дяконисса Олимпиада. Света преподобна Евпраксия Девица

Житие на преподобната девица Евпраксия († 413 г.)

Света преподобна девица Евпраксия Константинополска

В дните на благочестивия цар Теодосий Велики в Константинопол имало един знатен сановник Антигон, родственик на царя, човек разумен в думите и в постъпките си и мъдър в съветите си; той винаги давал полезни и добри указания по отношение на държавните дела, освен това бил добър, състрадателен към хората, милостив към бедните и с готовност помагал на всички, които се обръщали към него. Царят го обичал не само като свой родственик, но и като благочестив христолюбец и добър съветник. Антигон бил и

много богат, толкова, че след царя нямало по-богат от него. Той си взел за съпруга девица също от царски род, на име Евпраксия; тя била благочестива и богобоязлива, обичала да посещава светите църкви, молела се на Бога със сълзи и щедро дарявала Божиите храмове за украсяване на Господните светини. На Антигон и Евпраксия, тази знатна, богоугодна съпружеска двойка, съединена тялом и духом, обичана от царя и царицата, се родило момиченце, което нарекли на името на майката - Евпраксия. След като се родила, Антигон казал на своята жена:

- Знаеш ли, жено, че този живот е кратък и че богатствата на този суетен свят не са нищо: човешкият живот продължава едва до осемдесет години, а богатствата, приготвени на небесата за боящите се от Бога, пребъдват в безкрайни векове. А ние, свързани със светски грижи и прелъстени от временните богатства, прекарваме дните си в суета, без да придобиваме никаква полза за душата си.

Като чула това, Евпраксия попитала Антигон:

- Какво трябва да правим, господарю мой?

Антигон отговорил:

- Ние сме родили в Бога една дъщеря и тя ни стига, нека прекратим плътския съпружески съюз и отсега нататък да живеем без това.

Тогава Евпраксия издигнала ръце нагоре, вдигнала очи към небето и с въздишка казала на мъжа си:

- Благословен Господ Бог, Който е вселил в тебе Своя страх и ти е дал да познаеш истината. Няма да скрия, господарю мой, че много пъти молех Бог да просвети сърцето ти и да вложи в тебе тази добра мисъл, но никога не се решавах да изкажа пред тебе своето желание; но щом ти сам заговори за това,

позволи ми и аз да кажа нещо.

- Кажи каквото искаш, господарке моя - съгласил се Антигон.

- Ти знаеш - продължила Евпраксия - какво казва апостолът: “времето нататък е късо, та ония, които имат жени, да бъдат, като че нямат; и които се радват - като че се не радват; и които купуват - като че не притежават”. И така, нека преминем този кратковременен живот както ти искаш, без плътски сношения, за да придобием заедно нетленния, вечен живот. А всички богатства, които имаме, и всички тези имения - за какво са ни? Нима ще вземем нещо със себе си в гроба? Затова с доброто намерение, което имаш, раздай и тях на бедните, за да не бъде безплодно взетото от нас решение.

Като чул тези думи на съпругата си, Антигон прославил Бога и започнал щедро да раздава имуществото си на бедните; живеел със съпругата си като брат със сестра, без плътска близост, във взаимна духовна любов, единодушно и единомислено, угаждайки на Бога. Поставяйки си такива добродетелни правила в живота, Антигон се преставил в Господа, след като преживял само една година без съпружески отношения с жена си; и царят, и царицата го оплаквали като свой родственик и като праведен и благочестив човек. Съчувствали и на овдовялата Евпраксия, която била още твърде млада: тя живяла само две години и три месеца в съпружески отношения с мъжа си и една година без тях. След погребението на Антигон царят и царицата се стараели да утешат Евпраксия. А тя взела дъщеря си, дала им я в ръце и като паднала в нозете им, казала плачейки:

- В Божиите и във вашите ръце предавам това сираче; приемете я в памет на вашия родственик Антигон, и ѝ бъдете вместо баща и майка.

Много от присъстващите при това се просълзили и сами царят и царицата плакали. Четири години след това, когато малката Евпраксия била на пет години, царят, като се посъветвал с майка ѝ, сгодил детето за един от сенаторските синове, благороден юноша, който обещал да чака, докато порасне детето; като потвърдил това, царят заповядал на Евпраксия да вземе от него залог. След време един сенатор поискал да се ожени за Евпраксия, вдовицата на Антигон, и молел царицата чрез някои знатни жени тайно от царя да уговори Евпраксия да се съгласи на брак с него. Царицата изпратила свои придворни жени при вдовицата Евпраксия, съветвайки я да се омъжи за споменатия сенатор. Като чула това, Евпраксия заплакала и казала на дошлите при нея жени:

- Горко ви в бъдещия живот за това, че давате такъв съвет: на мене, която съм обещала на Бога да живея в чистотата на вдовството; вървете си: съветът ви е противен на моето желание!

Като получили такъв укор, те си тръгнали посрамени и разказали за това на царицата. Царят, като узнал за това, силно се разгневил на царицата и я укорил:

- Ти си извършила съвсем неприлично за тебе дело! Достойно ли е това за една християнска царица?! Така ли си обещала на Бога да царуваш благочестиво? Така ли помниш Антигон, нашия близък родственик и ценен съветник? Жена му, която малко живя с него, и още докато беше жив, с негово съгласие избра чистия живот за Бога, ти убеждаваш отново да се върне към светския живот! Как не се боиш от Бога! Всеки ще се смее над тебе, неразумната!

От тези думи царицата така се засрамила, че два часа мълчала като вкаменена. И между царя и царицата произлязла немалка разпра заради Евпраксия. Като чула за това, тя много се опечалила, скърбейки до смърт; лицето ѝ отслабнало. Тя

решила тайно да напусне Цариград и с горчиви сълзи казала на дъщеря си - малката Евпраксия:

- Дете мое, ние имаме голямо имение в Египет, да отидем там, и ще видиш имуществото на баща си и моето: нали всичко това е твое.

Заедно с дъщеря си и с някои от слугините и слугите си, тя тайно от царя напуснала града и като пристигнала в Египет, започнала да се грижи за имения та си. Понякога отивала във вътрешната Тиваида със слугите и икономите си и обхождала църквите и манастирите, мъжки и женски, щедро раздавайки дарове, злато и сребро.

Близо до града бил Тавенският девически манастир със сто и тридесет монахини, за чиито богоугодни дела много разказвали сред народа: нито една от тях не пиела вино, не вкусвала масло, грозде и каквито и да било плодове. Някои от тях, които постъпили в манастира от деца, никога не били виждали такива храни. Храната им била хляб и вода, вариво и зеленчуци, и то без масло. Хранели се веднъж на ден, вечер, някои през ден, а други приемали малко храна веднъж на два дни. Те никога не почивали и не се миели. За баня не ставало и дума: те не можели и да слушат за разголване на тялото, и самата дума баня се употребявала при тях за упрек, срам и насмешка. За постеля на всяка служело парче груб плат, постлано на земята, дълго три лакти и широко един лакът: на това спели, и то съвсем малко. Били облечени във власеница, дълга до земята и покриваща нозете им. И всяка се трудела според силите си, колкото можела. Когато някоя от тях се случело да се разболее, не приемала никакви лекарства, но с благодарност понасяла болестта, като че получавала велико благословение от Бога, от Него единствено очаквала помощ. Никоя от тях не излизала извън манастирските стени и не разговаряла с идващите, а всички разговори се водели чрез

вратарката: всичкото им усърдие било насочено към беседване с Бога в молитва и към угаждане на Него. Затова и Бог приемал молитвите им и вършел много знамения заради тях, изцелявайки всякакви болни, които се стичали тук. Блажената вдовица Евпраксия много харесала този манастир с достойния за удивление живот на монахините; тя често идвала тук с дъщеря си и донасяла свещи и тамян в църквата. Веднъж казала на игуменката и на другите старши сестри:

- Искам да принеса неголям дар на вашия манастир, двадесет или тридесет литризлато, за да се помолите на Бога за мене, за дъщеря ми и за починалия ѝ баща Антигон.

Игуменията - тя била дяконица и се наричала Теодула - ѝ отговорила така:

- Господарке моя, на тези твои рабини съвсем не е нужно нито злато, нито имущество: те са се отрекли от всичко в този свят, за да се удостоят с наслажденията на вечните блага, затова ние нищо не искаме да имаме на земята, за да не се лишим от небесните богатства. Впрочем, за да не те наскърбя - донеси малко масло за църковните кандила, свещи и тамян, и за това ще получиш награда от Господа.

Евпраксия така и направила, и поискала игуменията и всички сестри да се помолят за мъжа ѝ Антигон и за дъщеря ѝ.

Веднъж, когато Евпраксия дошла в този манастир, както обикновено, игуменията, като че по внушение от Божия Дух, казала на малката Евпраксия:

- Господарке моя Евпраксия, обичаш ли този манастир и тези сестри?

- Да, господарке - отговорила тя, - обичам ви.

- Ако ни обичаш - продължила игуменията, - то остани с нас

в монашески образ.

Момичето отговорило:

- Всъщност, ако няма да бъде огорчена майка ми, аз няма да си тръгна оттук.

Тогава игуменията я попитала:

- Кажи ми истината, кого обичаш повече: нас или своя годеник?

- Аз не го познавам - отговорило момичето, - а вас познавам и ви обичам. Кажете ми и вие кого обичате повече: мене или Този, Когото наричате Жених?

Игуменията отговорила:

- Обичаме тебе и нашия Христос.

И на това момичето признало:

- И аз обичам вас и вашия Христос.

А майка ѝ Евпраксия седяла, слушала благоразумните думи на дъщеря си и обилни сълзи се изливали от очите ѝ. Игуменията слушала с умиление думите на малкото момиче и се удивлявала как тя - още ненавършила седем години - отговаря така умно. Накрая майка ѝ, която се натъжила за дъщеря си, ѝ казала:

- Да вървим у дома, дете мое, вече е късно.

Но момичето отговорило:

- Аз ще остана тук с госпожа игуменията.

На това игуменията ѝ казала:

- Върви с майка си вкъщи, ти не можеш да останеш тук: тук

може да живее само такава девица, която се е посветила на Христа.

- А къде е Христос? - попитало момичето.

Игуменията се зарадвала и ѝ посочила с пръст иконата на Христа. Момичето се затичало, целунало иконата на Спасителя, обърнало се към игуменията и казало:

- Наистина, и аз се обещавам на Христа и няма да си тръгна оттук с майка си, но ще остана с вас.

- Дете - възразила игуменията, - ти няма на какво да спиш, не можеш да останеш тук.

- На каквото спите вие - отговорило момичето, - на това ще спя и аз.

Наближавала нощта, а майката и игуменията всякак уговаряли момичето да тръгне от манастира и да си отиде вкъщи, но нищо не могли да направят, тъй като то никак не искало да си иде оттук. Накрая игуменията ѝ казала:

- Дете, ако искаш да живееш тук, ще трябва да се учиш на книги, на псалтир и - да постиш до вечерта, както и другите сестри.

- И ще постя - съгласило се момичето, - и ще се уча на всичко, само ме оставете тук.

Тогава игуменията казала на майката:

- Господарке моя, остави я тук: виждам, че върху нея е възсияла Божията благодат, че праведните дела на баща ѝ и твоят чист живот, и родителските молитви и благословение на двамата я водят към вечния живот.

Тогава благородната Евпраксия завела дъщеря си до иконата на Спасителя, вдигнала ръцете си нагоре и със сълзи казала:

- Господи Иисусе Христе, погрижи се за това дете: тя пожела Тебе и на Тебе се отдаде!

След това се обърнала към момичето:

- Евпраксия, дъще моя! Бог, утвърдил планините, да те утвърди в Своя страх!

С тези думи тя отдала момичето в ръцете на игуменията, а сама плачела и се биела в гърдите, и всички монахини плачели заедно с нея. И така тя излязла от манастира, отдавайки дъщеря си на Бога.

Рано сутринта отново дошла в манастира. Игуменията взела малката Евпраксия, завела я в църквата, прочела молитва и я облякла в ангелския монашески образ пред майка ѝ. Майката, като я видяла в ангелски чин, издигнала ръце към небето и започнала да се моли на Бога за нея:

- Царю вечни, Който си започнал в нея добро дело, Ти го и завърши, дай ѝ да изпълни Твоята свята воля; нека получи милост от Тебе, Твореца, това сираче, което от дете се отдава на Тебе.

След това попитала дъщеря си:

- Дете мое, харесва ли ти тази монашеска одежда?

- Да, обичам я - отговорило момичето, - защото съм чувала от госпожа игуменията и от другите монахини, че тази одежда дава Христос в залог за обручение с обичащите Го.

На това майката казала:

- Христос, за Когото си сгодена, дете, Той да те удостои със Своя чертог.

С тези думи целунала дъщеря си и след това, като се простила с игуменията и другите сестри, си тръгнала.

По своя навик продължила да посещава и други манастири в Египет, и пустинни, и градски, както и жилищата на бедните, помагайки с имуществото си на всички бедни и нуждаещи се. Навсякъде се носела славата на блажената вдовица Евпраксия, всички говорели за добрите ѝ дела и множеството ѝ милостини; слухът за нея достигнал и до самия цар Теодосий Велики и неговите велможи; всички се удивявали на чудния ѝ живот и славели Бога, Който я укрепявал. За нея се чувало, че нито яде риба, нито пие вино, пости всеки ден до вечерта, и късно вечер приема съвсем малко постна храна, коливо или зеленчуци; и всички се удивлявали на такова въздържание, при толкова много средства. Няколко години по-късно игуменията на споменатия манастир повикала при себе си добродетелната вдовица Евпраксия и ѝ казала тайно:

- Господарке моя, искам да ти съобщя нещо важно, но не се плаши.

- Говори, господарке моя, каквото искаш - отговорила тя.

Игуменията ѝ казала следното:

- Ако искаш да се разпоредиш относно дъщеря си, направи го по-скоро. Аз видях в сънно видение твоя мъж Антигон, стоящ във велика слава пред Владиката Христа и молещ Го да ти заповяда да оставиш тялото си и да пребиваваш заедно с него, наслаждавайки се на същата слава, с каквато се е удостоил той за добродетелния си живот.

Като чула това, благочестивата жена не само не се смутила, но даже много се зарадвала: тя желаела да се раздели с тялото си и да отиде при Христа. Тя веднага извикала дъщеря си, която била вече на около дванадесет години, и ѝ казала:

- Дете мое, Евпраксия! Ето, вече ме вика Христос, както ми съобщи майката игумения, и денят на моята кончина е близък;

затова предавам в твоите ръце цялото имущество на баща ти и моето, разпореди се с него честно, за да наследиш небесното царство.

Девицата Евпраксия заплакала и казала:

- Горко ми! Оставам сираче!

- Дете - казала майката, - твой баща е Христос, за Когото си се сгодила; ти няма да останеш сираче: твоя майка ще бъде госпожа игуменията, само се старай да изпълняваш това, което си обещала на Христа. Бой се от Бога, уважавай сестрите; подчинявай им се със смирение; никога не мисли в душата си за това, че си от царски род, и не казвай: те трябва да ми служат, а не аз на тях, но бъди смирена и Господ ще те обича; бъди бедна на земята и ще бъдеш богата на небето. Ето, всичко е в твои ръце: ако манастирът се нуждае от средства, дай колкото е необходимо, и се моли за мене и за баща си, за да получим милост от Бога и да се избавим от вечната мъка.

Такъв завет дала на дъщеря си блажената Евпраксия; след три дни тя се преставила в Господа и била погребана в този манастир.

Царят, като чул, че е починала Евпраксия, жената на Антигон, извикал този сенатор, за чийто син била сгодена девицата Евпраксия, и му казал, че тя се е отрекла от света и е отишла в манастир. Той убедително молел царя да изпрати за нея по-скоро, за да дойде веднага в Цариград при своя жених и да сключат брак. Царят побързал да изпълни това. Но Христовата невеста Евпраксия, като получила писмото на царя и го прочела, се засмяла, седнала и лично му написала следното:

“Владико царю! Нима ти ще заповядаш на мене, твоята рабиня, да оставя Христа и да се съединя с човек тленен и

смъртен, който днес е жив, а утре ще бъде храна на червеите? Не ме заставяй да правя това, и нека този човек не безпокои твое величество за мене: аз вече съм Христова невеста и не мога да Го излъжа. Но моля ваше величество в памет на моите родители да вземе всичкото им имущество и да го раздаде на светите църкви и манастири, на бедните, вдовиците и сираците; след това да освободи слугите и слугините и заповядай на управителите на имената на родителите ми да опростят всички дългове на длъжниците: изпълни всичко, както следва, владико мой, за да мога без грижи и препятствия да служа на моя Христос, на Когото съм се поверила с цялата си душа. Владико царю и царице, помолете се и вие на Господа за мене, вашата рабиня, да ме удостои да Му послужа".

Като написала такъв отговор собственоръчно, Евпраксия го запечатала и го дала на изпратения; той се върнал в Цариград. Като получил писмото на Евпраксия, царят го прочел насаме заедно с царицата и те пролели много сълзи на умиление и се молели на Бога за Евпраксия. На другия ден царят свикал всички велможи, сред които бил и бащата на този юноша, за когото била сгодена Евпраксия, и заповядал да прочетат писмото ѝ пред всички; всички, които изслушали писмото, през сълзи казвали:

- Царю, тази девица наистина е от твоя род, прекрасно дете на прекрасни родители, Антигон и Евпраксия, свята издънка от свят корен!

И всички в един глас славели Бога за нея. Бащата на годеника също не посмял да каже нищо на царя за Евпраксия. Царят се разпоредил както следва с всичкото имущество, останало от родителите ѝ, раздавайки го на църквите и бедните, с което изпълнил желанието ѝ; като поживял немного след това, царят отишъл при Господа. А Евпраксия

започнала да се подвизава още по-усърдно, угаждайки на Бога, и постела пряко сили; тя била на дванадесет години, когато избрала за себе си най-суров живот. В началото се хранела веднъж на ден, и то вечер, а по-късно започнала да пости до следващия и накрая до третия ден. Тя се трудела, служейки на сестрите с усърдие във всичко и вършейки със смирение най-черната работа: метяла трапезарията и другите келии, приготвяла постели на сетрите, носела вода и дърва в кухнята, варяла храна, миела съдовете, и във всички манастирски служби нямало по-усърдна от нея. В този манастир имало следния обичай: ако някоя сестра претърпявала изкушение насън от дявола, трябвало веднага да каже за това на игуменията; а тя със сълзи се молела на Бога да прогони дявола от тази сестра, и ѝ заповядвала да събере камъни, да ги насипе под постелката от косми и да спи на нея, а върху постелката да насипе пепел и така да спи десет дни. Веднъж и на Евпраксия се случило да претърпи насън съблазън от изкусителя; тогава тя събрала камъни, сложила ги под постелката си и я посипала отгоре с пепел. Като видяла това, игуменията се усмихнала и казала на една от старшите сестри:

- Ето, и тази девица вече страда от дявола!

И започнала да се моли за нея:

- Боже, Който си я сътворил по Твой образ - казвала тя, - и си ѝ заповядал да избере този монашески чин, Ти я утвърди в Твоя страх и я запази от бесовските изкушения!

След това тя повикала Евпраксия при себе си и я попитала:

- Защо не ми каза, че си имала изкушение от дявола, а скри от мене?

А тя паднала в нозете ѝ с думите:

- Прости ми, господарке моя, че ме беше срам да ти кажа.

- Дъще моя - казала ѝ игуменията, - това е началото на твоята борба с врага; бъди крепка, за да го победиш и да получиш венец!

След време Евпраксия отново претърпяла изкушение от дявола и казала на една сестра Юлия, която много я обичала и я наставлявала в подвизите. А Юлия ѝ казала:

- Господарке моя Евпраксия, не скривай това от игуменията, но ѝ разкажи, както следва, за да се помоли за тебе; казват, че в младостта си тя самата е претърпяла много изкушения от дявола. Разказват, че тя веднъж през нощта, след силно изкушение излязла от келията, застанала под открито небе, издигнала ръце към небето и прекарала така четиридесет дни и нощи без храна и питие, стоейки и молейки се на Бога, докато не победила дявола. И всички ние биваме изкушавани от врага, но се надяваме с Христовата помощ да победим нашия изкусител. Затова, сестро, не се учудвай на това, не се смущавай, но разкажи по-скоро на игуменията за случилото се с тебе, не се стеснявай!

Като чула това, Евпраксия благодарила на Юлия:

- Бог да ти помогне, сестро, задето ме настави и укрепи душата ми: ще отида и ще разкажа на великата госпожа за това, което се случи с мене.

- И не само ѝ разкажи - добавила Юлия, - но я помоли да се помоли за тебе и да ти даде по-големи подвизи.

Евпраксия отишла и разказала на игуменията за изкушението от дявола. Игуменията ѝ казала:

- Не се учудвай на това, дъще моя; дяволът ще те напада с всичките си оръжия, но не се бой, застани мъжествено и непоколебимо, за да не ти надделее. Още много изкушения предстои да претърпиш от него, и ще получиш от Христа, твоя

Жених, победни венци. Усили поста си колкото можеш: за подвизите получават чест. Кажи ми, дете, как постиш?

- Приемам храна веднъж на два дни - отговорила Евпраксия.

- Прибави още един ден към поста си - казала игуменията, - и яж на четвъртия ден след залез слънце.

Евпраксия приела тази заповед с радост.

Когато станала на двадесет години; тя пораснала по тяло и била красива - личало, че е от знатен род.

Когато отново претърпяла изкушение, съобщила за това на игуменията, която ѝ казала:

- Не бой се, дете мое, нали Бог е с тебе!

На едно място в манастира имало купчина камъни, желаейки да изпита послушанието и смирението на Евпраксия и да я подтикне към още по-големи трудове, игуменията ѝ казала:

- Иди, дете, и пренеси тези камъни тук, и ги сложи около печката.

Евпраксия веднага започнала да пренася камъните. Сред тях имало и големи, които с труд можели да вдигнат две силни сестри. А тя сама ги вдигала на рамото си и ги носела: била силна тялом, и още по-силна в послушанието, и към никого не се обръщала с молба да ѝ помогне, защото камъните са тежки или защото е гладна или изнемогнала - но с усърдие изпълнявала възложеното ѝ. Когато пренесла всички камъни, игуменията след няколко дни отново ѝ казала:

- Не, не е добре тези камъни да бъдат около печката, отнеси ги отново на предишното място.

Тя ни най-малко не проявила непослушание, но отново се

заловила за работа и внимателно изпълнявала това, което ѝ било заповядано. Сестрите се удивлявали на послушанието ѝ, на търпението и трудолюбието ѝ, някои от младите се смеели, а други казвали:

- Дръж се, сестро Евпраксия, бъди твърда!

А тя била радостна и пеела, докато работела. Трудът ѝ продължил тридесет дни, когато игуменията ѝ заповядала да остави тази работа и я изпратила на послушание в пекарната. Тя изпълнявала с голяма радост всичко, което ѝ възлагали; понякога пресявала брашно в пекарната, месела тесто и печала хлябове, понякога варяла храна в кухнята и цепела дърва, понякога прислужвала на сестрите в трапезарията: и в никаква работа никога не се разленила, не проявила непослушание, не се отнесла набрежно, не възроптала, но във всяка служба била добра, послушна, внимателна и търпелива. При всичко това никога не пропускала обичайното молитвено правило в полунощ, нито утринната служба, нито първи, трети, шести и девети час; а след вечерната служба давала храна на постниците.

Дяволът още веднъж се опитал да я смути с нощно изкушение. Една нощ ѝ се явил във вид на младежа, за когото била сгодена: дошъл с множество войници да я отвлече и да я вземе насила от манастира. Тя лежала на постелята си и в съня си започнала да вика и да призовава сестрите да ѝ помогнат да се избави от ръцете на похитителя. От вика ѝ сестрите се събудили, затичали се към нея, събудили я и я питали защо вика. Тя им разказала за видяното в съня дяволско изкушение и всички започнали да се молят за нея. Тъй като изкусителят отново я безпокоял, игуменията ѝ казала:

- Дете мое Евпраксия, внимавай дяволът да не въздейства върху разума ти, за да не се погуби трудът ти; потърпи още

малко, бори се мъжествено с него и той ще побегне от тебе.

И Юлия казвала на Евпраксия:

- Сестро, ако ние сега, докато сме млади и силни, не започнем да се борим с нашия враг и не го победим, то как ще го победим в старостта си?

Евпраксия ѝ отговорила:

- Жив Господ, сестро моя Юлия, ако игуменията ми заповяда, няма да приемам храна цяла седмица, докато с помощта на Господа не победя врага, който ме изкушава.

- Правилно, сестро моя - възразила Юлия, - аз не мога толкова да постя, а ти, ако можеш, добре ще направиш; в манастира няма никой, който да може да не приема храна по цяла седмица освен нашата майка игумения.

Тогава Евпраксия отишла при игуменията и я помолила да ѝ разреши да си наложи такъв пост, при който да не яде цяла седмица. На това игуменията ѝ казала:

- Прави всичко, което можеш, дете мое; Творецът, твоят Бог да те укрепи и да ти даде сила да победиш дявола!

И Евпраксия започнала да пости по цяла седмица, приемайки храна само в неделя, и в същото време, без да оставя нито манастирските работи, нито служенето на сестрите, така че всички се удивявали на толкова великите ѝ подвизи. “Ето, цяла година наблюдаваме Евпраксия - казвали някои от сестрите - и не сме я видели никога да седи, дори и когато яде. Тя ляга само нощем, за да си почине на постелята, и се храни стоейки.

И всички сестри я обичали за това, че толкова се трудела и била толкова скромна, макар че била от царски род, и се молели на Бога за нея да ѝ дари сила и спасение.

Между сестрите имало една, на име Германа, която, както казвали, произхождала от бедна слугиня; единствено тя не обичала обичаната от всички Евпраксия: дяволът разпалвал в нея завист. Веднъж Германа видяла Евпраксия да работи сама в кухнята и започнала да се препира:

- Евпраксия пости по цяла седмица, а ние не можем, какво ще правим, ако игуменията ни заповяда да постим така?

Евпраксия ѝ възразила:

- Прощавай, сестро, нашата майка заповяда всеки да се подвизава според силите си, и не ми възложи този труд насила.

А Германа разгневена ѝ казала:

- Лъжкиня, измисляш всякакви хитрости! Кой не знае, че ти нарочно вършиш това от стремеж към суетна слава, за да видят всички и да те хвалят: ти искаш след смъртта на игуменията да заемеш нейния сан; но аз вярвам, ей Богу, че ти никога няма да началстваш над нас!

Евпраксия смирено паднала в нозете ѝ.

- Прости ми, господарке моя - казала тя, - съгреших пред Бога и пред тебе!

Когато игуменията узнала за това, тя извикала Германа и започнала да я укорява пред всички сестри:

- Рабиньо лукава и безбожна! Какво зло ти е сторила Евпраксия, че ѝ пречиш в нейното богоугодно дело? Ще бъдеш отлъчена от църковните служби и трапезата със сестрите като недостойна!

Евпраксия дълго, със сълзи молела игуменията да прости на Германа и в продължение на тридесет дни не могла да я

склони; на тридесетия ден Евпраксия взела със себе си Юлия и молела старшите сестри да молят игуменията да прости на Германа. Игуменията извикала Германа и ѝ казала:

- Нима не си разбрала, окаяна, какво голямо зло е да пречиш на някого в някакво добро дело? Не си ли помислила и за това, че тя е дъщеря на сенатор, от царски род, но е така смирена, и изцяло се е отдала на Бога и служи на тебе, недостойната?

Тогава всички сестри започнали да молят игуменията за Германа; насила я склонили и тя простила на Германа. Така видимият враг за известно време оставил злобата си, а невидимият - дяволът, не престанал да се бори с Евпраксия, изпитвайки злоба към нея, задето бил побеждаван от нейното смирение. Веднъж през нощта той ѝ внушил скверни светски мечтания, с което дълбоко я смутил. Тя, като почувствала лютото нападение на въоръжилия се срещу нея враг, скочила от постелята си, осенила се с кръстното знамение и излязла от келията си; застанала на едно усамотено място на двора, издигнала ръцете си към небето, устремила очите и ума си към небето, и стояла така, молейки се ден и нощ, без да се движи от мястото си, като вкопана в земята, четиридесет дни; през това време не пила, не яла, не говорила с никого, не спяла и не отпускала ръце. В началото на стоенето ѝ игуменията, като узнала за това, дошла при нея и ѝ казала:

- Бог да те утвърди, дете, и да ти даде търпение!

Тогава Евпраксия била на двадесет и пет години. Когато стояла две седмици, игуменията и сестрите с усмивка наблюдавали търпението ѝ и се радвали за нея. Минали тридесет дни, и сестрите започнали да се удивляват и да казват на игуменията:

- Майко, както виждаме, Евпраксия иска да извърши твоя четиридесетдневен подвиг, както някога ти си стояла.

- Бог да я утвърди - отговорила игуменията, - всички ще се молим за нея!

След като минали четиридесет дни, тя стояла още пет, и след това изтощена паднала на земята, и лежала като мъртва. Сестрите се събрали, внесли я в стаята и не могли да свият ръцете ѝ: цялата била като вдървена и не могла да произнесе нито дума. Игуменията ѝ донесла храна, поднесла я към устата ѝ и казала:

- Дете мое, Евпраксия! В името на нашия Господ Иисус Христос, изяж това!

И тя веднага взела храната, яла и заговорила, поукрепила се и станала; повели я към църквата, благодарейки на Христа Бога, Който укрепил Своята рабиня за такъв подвиг. След това Евпраксия започнала да приема малко храна и да се възстановява.

Оттогава дяволът вече не можел да я смущава със скверни мечтания и плътски страсти: Христовата невеста удържала окончателна победа над неговите изкушения; тогава той започнал да измисля против нея други козни, като човекоубиец открай време: той искал напълно да я лиши от живот по следния начин. Веднъж блажената Евпраксия дошла с кобилицата на кладенеца за вода; а дяволът, по Божие допускане, я хванал и я хвърлил в кладенеца; тя, както сама по-късно разказвала, стигнала с глава до дъното на кладенеца, но изплувала нагоре, и като се хванала за въжето, висящо от кофата в кладенеца, възкликнала:

- Господи Иисусе Христе, помогни ми!

Разнесли се викове, че Евпраксия е паднала в кладенеца, събрали се сестрите и игуменията и я извадили. А тя се прекръстила и казала с усмивка:

- Жив е моят Христос! Ти няма да ме победиш, дяволе, няма да ти отстъпя: до днес носех вода в един съд, сега ще започна да нося в два.

И така започнала да прави. След това се случило да сече дърва за кухнята; когато замахнала с брадвата, за да удари дървото, дяволът отклонил ръката ѝ и тя се ударила с брадвата по крака и разсякла пищяла си; раната била много дълбока и текла много кръв. Изтощена, тя паднала на земята и лежала като мъртва. Това видяла Юлия; тя се изплашила, извикала и се затичала към сестрите, казала им, че Евпраксия е наранила крака си с брадвата и е умряла. Сестрите се събрали около нея с плач; дошла игуменията, поляла студена вода на лицето ѝ и казала, осенявайки я с кръстното знамение:

- Дете мое, Евпраксия! Жива ли си? Погледни и кажи нещо на сестрите: те скърбят за тебе.

Тя отворила очи и казала на игуменията:

- Не плачи, господарке моя, майко, душата ми е в мене.

Тогава игуменията се обърнала с молитва към Господа:

- Господи Иисусе Христе! Изцели Твоята рабиня, която така много страда заради Тебе.

След това, като превързала крака ѝ с кърпа, игуменията вдигнала Евпраксия и поискала да я отведе в келията, а тя, като видяла струпаните наоколо дърва, казала:

- Жив Господ мой! Няма да тръгна оттук, докато не събера дървата и не ги отнеса в кухнята.

- Аз ще ги взема - казала Юлия, - а ти отиди да легнеш.

Но Евпраксия не оставила на Юлия да ги вземе, а сама събрала цял наръч дърва и го понесла. Към кухнята трябвало

да се изкачва по стълба; когато Евпраксия се изкачила на най-горното стъпало, дяволът оплел нозете ѝ и ѝ попречил: тя настъпила с крак края на дрехата си и паднала с лице върху дървата, които носела; една треска се забила в лицето ѝ около окото; Юлия извикала, затичала се към нея и ѝ заговорила:

- Не ти ли казах да не носиш дърва, а да си легнеш, но ти не ме послуша.

- Не скърби, сестро - възразила Евпраксия, - извади внимателно треската от лицето ми, а окото ми, по Божия милост, остана невредимо.

Извадили треската; много кръв текла от раната; игуменията взела масло и сол и като се помолила, намазала раната, а Юлия започнала да уговаря Евпраксия:

- Иди, господарке моя, легни на постелята и си почини, а аз ще послужа на сестрите.

Но Евпраксия отговорила:

- Жив Господ мой, няма да почивам, докато не завърша послушанието си към сестрите.

Всички сестри много я молели да си почине, тъй като раната я боли, но тя не искала да почива; стояла и варяла храна, а от двете ѝ рани течала кръв; тя не легнала, докато не завършила послушанието си към сестрите и в трапезарията; и едва късно вечерта, след като завършила задължението си, отишла в постелята. Бог, виждайки търпението ѝ, скоро я изцелил от раните и тя оздравяла. А дяволът се раздирал от завист и още веднъж се опитал да я погуби. Веднъж тя била във високата сграда заедно със сестрите; дяволът я бутнал отгоре. Сестрите, които били с нея, побързали да слязат: те мислели, че Евпраксия се е наранила до смърт, падайки от такава височина. А тя станала от земята невредима и тръгнала срещу

тях; на въпроса им, не се ли е наранила, отговорила:

- Не зная как съм паднала и как съм станала.

И всички славели Бога, запазил Своята рабиня от смърт. - Друг път, когато варяла зеленчуци за сестрите и искала да отмести кипящия котел от огъня, дяволът подкосил нозете ѝ; тя паднала назад, а котелът с врящото ядене се разлял на лицето ѝ. Помощницата ѝ Юлия извикала, че Евпраксия се е изгорила, и всички сестри, които били наблизо, се събрали; а Евпраксия бързо се вдигнала от земята и казала на Юлия, усмихвайки се:

- Какво направи, сестро? Напразно разтревожи сестрите и игуменията!

И всички видели, че лицето ѝ е невредимо, без следа от изгаряне. Игуменията погледнала в котела и видяла, че остатъкът от горещата вода още клокочи на дъното; тогава попитала Евпраксия:

- Горещата вода не се ли изля върху тебе?

- Жив Господ - отговорила тя, - аз почувствах не гореща, а хладна вода на лицето си.

Игуменията се удивила и казала:

- Бог да те запази докрай, дете мое!

След това казала на старшите сестри насаме:

- Виждате ли, Евпраксия се е удостоила с Божията благодат: падна от покрива и не се нарани, върху лицето ѝ се изля гореща вода и остана невредима.

- Виждаме - отговорили те, - че Евпраксия е истинска Божия рабиня и че Господ я пази: Той я спаси от толкова изкушения.

В този манастир идвали жени мирянки от близкия град и от околните села, донасяли болните си деца, водели и бесновати: Господ, както беше казано по-горе, изцелявал болните и изгонвал бесовете по молитвите на богоугодната игумения и на сестрите, живеещи по Бога. Те се събирали в църквата, заедно се молели за различните болни и те получавали изцеление и се връщали у дома здрави. В манастира живеела една бесновата, която от младини била измъчвана от живеещия в нея лют демон, княз на други нечисти духове. Ръцете и нозете на тези жена били оковани във вериги; тя скърцала със зъби, свистяла, изпускала пяна и гръмко крещяла; всички се плашели от виковете ѝ. Много пъти игуменията и стариците се молели в църквата на Бога да изгони беса от тази страдаща жена, но молитвите им не били чути: по Божия воля това ставало, за да се открие светостта на Христовата невеста Евпраксия, както ще бъде казано по-долу. В тази жена живеел толкова лют бяс, че никой не можел да се приближи към нея; тя била завързана за стълб в едно мазе и ѝ давали храна и питие отдалече: завързвали съдовете за една дълга пръчка, слагали в тях хляб, боб и някакъв зеленчук и ги простирали към нея; а тя често, взимайки съдовете от пръчката, ги хвърляла в лицето им. Така я държали дълго време в манастира. Веднъж вратарката отишла при игуменията да ѝ каже, че в манастира е дошла една жена с осемгодишно дете, разслабено и глухонямо, и ги моли да се помолят за изцелението на детето ѝ. Игуменията, знаейки по откровение от Бога, че на Евпраксия вече е дадена благодатта на изцелението и власт над нечистите духове, я повикала и ѝ казала:

- Иди, вземи детето от майката, която седи при портите, и го донеси тук.

Тя отишла и като видяла напълно разслабеното дете, духнала и като го прекръстила, казала:

- Бог, Който те е сътворил, да те изцели, дете!

С тези думи тя го взела на ръце и отишла с него при игуменията. Детето оздравяло още докато го носела и започнало да говори и да вика майка си. Евпраксия, като чула, че детето проговорило, се ужасила и го положила на земята; а детето станало и се затичало към портите, викайки майка си. Вратарката дошла и разказала за това на игуменията. Игуменията веднага повикала при себе си майката на детето и ѝ казала:

- Какво е това, сестро, защо си дошла да ни изкушаваш със здраво дете?

- Владиката Христос ми е свидетел, господарке моя - отговорила майката, - че до този час детето ми не говореше, не чуваше, не движеше ръцете си и не можеше да се изправи на нозете си, а когато тази честна девица го взе на ръце, то веднага заговори, оздравя и започна да ходи.

Тогава игуменията казала на жената:

- По Христовата милост детето ти оздравя, иди си с мир и благодари на Бога.

Когато жената с изцеленото дете си отишла, игуменията казала на Евпраксия:

- Искам, дъще моя, да храниш със собствените си ръце тази страдаща бесновата сестра в нашия манастир, ако не се боиш от нея.

- Не се боя, господарке моя - отговорила Евпраксия, - и ако заповядаш, ще го правя.

След това Евпраксия взела хляб и варена храна в съдовете и я занесла на бесноватата; тя заскърцала със зъби, нахвърлила се върху нея, взела съдовете и искала да ги счупи. А

Евпраксия я хванала за ръка и ѝ казала:

- Жив Господ, ще те поваля на земята, ще взема жезъла на нашата госпожа игуменията и жестоко ще те бия, за да не безчинстваш повече!

Бесноватата видяла, че Евпраксия е много по-силна от нея, защото Господ укрепил Своята рабиня - изплашила се и замълчала. А светицата започнала ласкаво да я увещава:

- Седни, сестро - казвала тя, - яж, пий и не се смущавай.

Тя седнала, яла, пила и заспала. Оттогава престанали да ѝ дават храна отдалече, тя я взимала от ръцете на Евпраксия и всички сестри се удивлявали. А когато бесноватата започвала да се смущава, да буйства и да вика, сестрите ѝ казвали:

- Млъкни, Евпраксия идва при тебе с жезъла и ще те набие!

И бесноватата веднага се усмирявала и млъквала. Гореспоменатата Германа отново започнала да изпитва завист; тя казала на другите сестри:

- Няма ли друга от сестрите, освен Евпраксия, която да носи храна на бесноватата; дайте ми хляб и аз ще служа на бесноватата, както и Евпраксия.

Тя взела хляб и коливо, приближила се към бесноватата и казала:

- Вземи, сестро, яж!

Бесноватата я хванала здраво, разкъсала дрехите ѝ, заскърцала със зъби, повалила я на земята, седнала върху нея и като се навела, започнала да я хапе по раменета и по шията. Чул се страшен вопъл, но никой не се решавал да се приближи към нея; тогава Юлия побързала към кухнята и казала на Евпраксия:

- Германа ще умре от бесноватата!

Евпраксия изтичала, хванала бесноватата и избавила Германа, цялата изранена и окървавена.

- Добре ли направи - обърнала се Евпраксия към бесноватата като така израни сестрата?

А тя стояла, скърцайки със зъби и изпускайки пяна.

- Жив Господ - добавила Евпраксия, - отсега нататък, ако причиниш зло на някоя от сестрите, няма да те пощадя, а ще взема жезъла от игуменията и безмилостно ще те бия.

Тогава тя легнала и млъкнала.

Рано на другата сутрин Евпраксия дошла да посети болноватата. Оказало се, че тя е раздрала всичките си дрехи и, седейки гола на земята, събирала собствените си нечистотии и ги ядяла. Блажената Евпраксия се изпълнила с жалост към нея и се просълзила; след това я облякла в друга дреха, донесла ѝ хляб и вода, нахранила я и я напоила. Като се върнала в келията си, през целия ден плакала тайно от сестрите и се молела Господ да изцели страдащата; така прекарала в молитва и цялата нощ, а Бог открил молитвата ѝ на игуменията; на сутринта игуменията я повикала при себе си и попитала:

- Дете мое Евпраксия, защо скри от мене своята молитва за страдащата; ако ми беше казала, и аз щях да се потрудя заедно с тебе.

- Прости ми, господарке моя - отговорила Евпраксия, - видях я в такива мерзости и я съжалих.

- Дъще моя - казала ѝ игуменията, - трябва да ти кажа нещо, но внимавай да не се възгордееш. Христос ти е дал власт да изгониш този бяс и ти е дадена сила над всички бесове.

Като чула това, Евпраксия паднала на земята, посипала главата си с пепел и възклицавала, казвайки:

- Как аз, окаяната и толкова скверна, ще изгоня беса, щом като вие сте се молили толкова години и досега не сте могли да направите това.

Игуменията казала:

- Дете мое, това дело чакаше тебе, за да узнаят каква велика награда ти е приготвена на небето; не възразявай, а изпълни каквото ти заповядват.

Евпраксия отишла най-напред в църквата, хвърлила се на земята пред иконата на нашия Господ Иисус Христос, и оросила земята със сълзи, просейки помощ свише. След това, помнейки заповедта на игуменията, отишла при бесноватата; зад нея вървели три сестри, за да видят какво ще стане. Като се приближила към болната, Евпраксия казала:

- Изцелява те нашият Господ Иисус Христос, Който те е създал!

И я осенила с кръстното знамение. Бесът закрещял със страшен глас:

- Каква е тази лъжлива и скверна монахиня! Колко години вече живея в тази жена и никой не ме е изгонил, а тази нечиста иска да ме изгони!

- Не аз те изгонвам - казала Евпраксия, - но Христос, моят Бог, моят Жених!

А бесът крещял:

- Няма да изляза, нечиста, ти нямаш сили да ме изгониш!

- Аз съм нечиста - отговорила светицата, - много и всякаква скверната има в мене, както ти казваш, но излез от нея,

Христос, моят Бог, ти заповядва! А ако не искаш да излезеш, ще взема жезъла от нашата госпожа игуменията и ще те бия!

Бесът дълго възразявал и все не искал да излезе. Тогава Евпраксия взела жезъла от игуменията и го заплашила, казвайки:

- Излизай, иначе ще те бия.

- Как да изляза от нея - възразявал бесът, - когато съм сключил договор с нея и не мога да го наруша?

Светицата ударила три пъти с жезъла с думите:

- Излез от Божието създание, дух нечисти, Христос Господ ти заповядва.

Бесът заридал:

- Къде да отида? - казал той.

- Иди във външната тъмнина - отговорила светицата - и във вечния огън, в безкрайната мъка, приготвена за тебе и за твоя баща сатаната, и за всички, изпълняващи неговата воля.

Сестрите стояли и гледали отдалече, не смеейки да се приближат. Тъй като бесът не искал да излезе и все спорел, света Евпраксия издигнала очи към небето и възкликнала:

- Господи Иисусе Христе! Не ме посрамвай в този час, за да не се зарадва нечистият бяс заради мене!

И в този миг бесът закрещял с гръмък глас и излязъл, а жената оттогава оздравяла напълно. Евпраксия я взела със себе си, измила я, облякла я в чисти дрехи и я завела в църквата; там всички прославяли и благодарели на Христа Бога. А Евпраксия от този ден започнала да се отличава с още по-голямо смирение и служела на всички сестри като робиня. Когато майките носели в манастира болните си деца,

игуменията ги изпращала при света Евпраксия, а тя, макар и да не искала, но подчинявайки се на заповедта на началстващата, ги изцелявала с Христовата благодат.

Когато наближило времето на блажената кончина на света Евпраксия, игуменията имала откровение от Бога насън, че Христовата невеста вече е призована в небесния чертог; тя много се разтревожила от това видение - мъчно ѝ било да се разделя с любимата Евпраксия; игуменията заплакала и на никого не искала да разкаже за своето видение. Стариците, виждайки, че тя тъгува и плаче всеки ден, отначало не смеели да я попитат защо скърби толкова много; след това сами се опечалили от нейната скръб и се обърнали към нея с въпроса:

- Кажи ни, господарке, наша майко, защо си така печална? Сърцето ни се къса, като виждаме твоята печал и сълзи.

- Не ме карайте да ви откривам до утре - отговорила игуменията.

- Жив Господ - казали стариците, - ако не ни откриеш, майко, много ще ни опечалиш.

Тогава игуменията казала:

- Не исках да ви казвам до утре, но щом толкова ме молите, чуйте: Евпраксия ни напуска, утре си отива от този живот. Но нека никой от вас не ѝ казва това днес, за да не я смущава, нека тя не знае тази тайна, докато не настъпи времето ѝ.

Като чули думите на игуменията, сестрите горчиво заплакали: всички много обичали Евпраксия и я почитали като велика Божия угодница и истинна Христова рабиня и невеста; за тях било голяма загуба да се лишат от нея. Една от сестрите чула, че стариците плачат, узнала причината и веднага се затичала към пекарната, където заварила Евпраксия да пече хляб заедно с Юлия.

- Знаеш ли, господарке - казала тя, - игуменията и стариците плачат за тебе.

Евпраксия и Юлия се удивили на тези думи и стояли мълчаливо. След това Юлия казала на Евпраксия:

- Да не е помолил царя бившият ти годеник да те вземе насила от манастира и за това да скърбят игуменията и стариците?

- Жив моят Господ Иисус Христос - отговорила светицата, - дори и всички земни царства да се съберат, не могат да ме принудят да оставя моя Христос; но, моя господарке Юлия, иди и узнай със сигурност защо плачат; много ми е неспокойно на душата.

Юлия отишла, застанала пред вратите и се заслушала какво говорят, а в това време игуменията разказвала на стариците своето видение.

- Видях - казала тя - двама честни мъже в светли одежди; те влязоха в манастира и ми казват: пусни Евпраксия, Царят я изисква; след това дойдоха други двама, още по-светли, и ми казаха: вземи Евпраксия и я води при Царя. Аз веднага я взех и я поведох; когато стигнахме до едни чудни порти, не мога и да опиша красотата им, те се отвориха сами и ние влязохме вътре; там видяхме неръкотворна палата, пълна с неизказан блясък, и висок трон: на него седеше сияйният Цар. Аз не можах да вляза вътре, а Евпраксия взеха и я поведоха към Царя; тя Му се поклони и целуна пречистите Му нозе. Там видях безкрайно множество ангели и светии и всички стояха и гледаха към Евпраксия. След това видях Божията Майка, Пречистата Дева Мария, нашата Владичица; Тя поведе Евпраксия и ѝ показа прекрасния чертог и приготвения за нея венец, сияещ със слава и чест. И чух глас, който ѝ казваше:

- Евпраксия! Ето твоята награда и покой; но сега си иди, след десет дни ела и ще се наслаждаваш на всичко това безкрайни векове.

Така игуменията разказвала своето видение на стариците, а сама плачела и накрая казала:

- Ето, сега е десетият ден, откакто имах това видение, и утре Евпраксия ще се престави.

Като чула това, Юлия започнала да се бие в гърдите и отишла в пекарната, плачейки и ридаейки. Като я видяла да плаче, Евпраксия ѝ казала:

- Заклевам те в Божия Син, кажи ми какво чу, че така плачеш?

- Плача - отговорила тя, - защото днес ще се разделим с тебе: чух от нашата велика госпожа, че утре ти ще си идеш от този свят.

Като чула това, Евпраксия начаса изгубила сили и паднала на земята като мъртва. Юлия седяла над нея и плачела. След това Евпраксия казала на Юлия:

- Дай ми ръка, сестро, вдигни ме и ме отведи в дървената плевня, там ме положи.

Юлия така и направила. Евпраксия лежала на земята, плачела и викала към Господа:

- Защо, Владико, се погнуси от мене, странницата, сиротната? Защо ме презираш? Сега е време да се трудя и да се боря с дявола, а Ти ще вземеш душата ми! Смили се над мене, твоята рабиня, Господи, и ме остави да поживея поне още една година, за да се покая за греховете си, защото не съм се покаяла, нямам добри дела и надежда за спасение. Умрелите нямат покаяние, нито сълзи, и не мъртвите ще Те

възхвалят, Господи, и не слизащите в ада, но живите ще благославят Твоето свято име; дай ми още една година, като на безплодна смоковница.

Когато ридаела така, една от сестрите чула, отишла и казала на игуменията и стариците:

- Кой ѝ е разказал - попитала игуменията - за нашия разговор и е смутил душата ѝ? Не ви ли забраних да ѝ съобщавате тази тайна, докато не дойде часът ѝ? Какво сте направили! Смутили сте я преждевременно! Дойдете, доведете я тук!

Когато довели светицата, тя паднала в нозете на игуменията, казвайки:

- Защо не ми каза, майко, че моята смърт е близка; аз бих плакала за греховете си! И ето, сега си отивам без надежда за спасение: нямам добри дела. Пожали ме, господарке моя, помоли се за мене на Бога да ми даде да поживея още една година, за да се покая за греховете си. Отивам си без покаяние и не зная каква тъмнина ще ме обземе и каква мъка ме очаква.

На това игуменията ѝ казала:

- Жив Господ, дъще моя Евпраксия, нетленният твой Жених Христос те е удостоил с Небесното Царство и ти е приготвил прекрасен чертог и венец на вечната слава.

И игуменията започнала да ѝ разказва своето видение за нея и така я утешавала, вселявайки надежда в душата ѝ; освен това тя молела Евпраксия да се помоли за нея на Бога, да я удостои със същата участ. Евпраксия, лежейки в нозете на игуменията, се разболяла: побили я тръпки, след което я обхванал жар.

- Вземете я - казала тогава игуменията на сестрите - и я

внесете в молилнята, часът ѝ идва.

Взели я, положили я в молилнята и седяли край нея, скърбейки и плачейки до вечерта; вечерта игуменията наредила на сестрите да се хранят, а при Евпраксия да остане Юлия, тъй като тя никога не я оставяла. Юлия се затворила с нея и прекарала така до сутринта. Тя молела Евпраксия:

- Сестро, не ме забравяй пред Господа! Спомни си как не се отделях от тебе; спомни си как и на книга те научих; спомни си как и към подвизи те подтиквах; умоли Христа да вземе и мене заедно с тебе!

С настъпването на утрото игуменията видяла, че Евпраксия вече е при последното си издихание и изпратила Юлия да каже на сестрите:

- Идете да се простите за последен път с Евпраксия: тя си отива.

Сестрите се събрали, започнали да се прощават с нея, плачейки и казвайки:

- Помени ни, сестро, в Христовото царство!

Тя вече не можела да говори и мълчала. Накрая дошла и тази, която Евпраксия избавила от измъчващия я бяс; тя целувала ръцете ѝ със сълзи и казвала:

- Тези свети ръце много са ми послужили на мене, недостойната, заради Бога; чрез тях бе прогонен измъчващият ме дявол.

Евпраксия нищо не ѝ отговорила, а игуменията казала:

- Не ти ли е жал за тази сестра, Евпраксия, тя така плаче, нищо ли няма да ѝ кажеш?

Евпраксия погледнала към тази сестра и ѝ казала:

- Защо ме безпокоиш, сестро, остави ме на мира, вече съм при края си; но бой се от Бога и Той ще те запази!

След това погледнала към игуменията и ѝ казала:

- Моли се за мене, майко, толкова трудно е на душата ми в тази минута!

И всички сестри зеадно с игуменията започнали да се молят за нея, и като свършили молитвата и казали амин, светата и преподобна Христова невеста Евпраксия предала честната си и свята душа в Божиите ръце. Тя живяла тридесет години. Сестрите много плакали над нея, погребали я близо до майка ѝ и прославяли Бога за това, че ги е удостоил да имат при себе си такава богоугодна сестра, и я изпратили при Бога. Юлия не се отделяла от гроба ѝ в продължение на три дни, плачейки и ридаейки, а на четвъртия ден дошла при игуменията весела и радостна и казала:

- Помоли се за мене, майко: вика ме Христос, Когото госпожа Евпраксия умоли за мене да бъда заедно с нея.

Като казала това, тя се простила с всички сестри и на петия ден починала. Погребали я близо до гроба на света Евпраксия. След тридесет дни преподобната игумения дякониса Теодула повикала сестрите при себе си и им казала:

- Изберете си майка вместо мене, която ще може да ви управлява: мене ме вика Господ; госпожа Евпраксия много Го моли за мене да устрои да бъда заедно с нея и Юлия: Юлия заедно с Евпраксия също се е удостоила с небесния чертог; при тях отивам и аз.

Всички сестри се радвали за Евпраксия и Юлия, че са влезли в радостта на своя Господ, и се молели Той да ги удостои със същата участ; и плачели за майката, която ги напуска; за своя началница избрали една от сестрите, на име Теогния. Преди

смъртта си игуменията я повикала при себе си и ѝ казала:

- Ти познаваш добре целия ред и устав на манастирския живот, заклевам те в Пресветата Единосъщна Троица, не придобивай за манастира никакви имения, нито богатства, за да не занимават ума на сестрите със земни грижи и заради земните блага да не се лишат от небесните, но нека те, пренебрегвайки всичко временно, да получат вечното.

А на сестрите казала:

- Вие знаете живота на света Евпраксия. Подражавайте ѝ, за да се удостоите заедно с нея с небесния чертог.

След това за последен път се простила с всички, заповядала да затворят вратите и никой да не влиза при нея до сутринта. Рано сутринта сестрите влезли при нея и я намерили починала в Господа, и с плач я погребали близо до света Евпраксия. Оттогава вече никого не погребвали на това място; а от честните мощи на тези Божии угодници ставали много чудеса: страдащите от всякакви болести се изцелявали, изгонвали се бесове, които силно крещели:

- О, Евпраксия! Ти и след смъртта си ни побеждаваш и ни изгонваш!

Такива били животът и подвизите на преподобната Евпраксия, която се удостоила с небесна слава. Да се постараем и ние да ѝ подражаваме: да придобиваме смирение, послушание, кротост, трудолюбие, търпение, чистота и целомъдрие, та и ние по нейните молитви да се окажем достойни за вечните блага, радостта и пребиваването с ангелските ликове - да се удостоим с наслаждението на славата на нашия Господ Иисус Христос в Неговото небесно царство заедно с всички светии в безкрайни векове. Амин.

Житие на светата дяконисa Олимпиада (†

409 г.)

Света преподобна Олимпиада. Фрагмент от стара руска икона

Родина на света Олимпиада, наречена така в чест на своята майка, бил Цариград, където живеели нейните известни и знатни родители. Баща ѝ, Анисий Секунд, бил един от най-почтените сенатори, а майка ѝ била дъщеря на знаменития епарх Евлавий, който се споменава в разказа за чудесата на Христовия светител Николай и който при царуването на Константин Велики бил първият човек след царя. Олимпиада, дъщерята на Евлавий, отначало била сгодена за най-младия син на Константин - Констанс, който след баща си царувал в древния Рим; но той бил убит преди брака, а тя била дадена на арменския цар Арсак, с когото живяла малко и овдовяла, тогава Олимпиада се омъжила за споменатия сенатор Анисий Секунд и родила света Олимпиада, която, още преди да достигне пълнолетие, родителите ѝ сгодили за един благороден младеж, син на епарха Невридий; но самият брак бил отложен. Минали двадесет месеца и годеникът починал, а Олимпиада останала девица и в същото време вдовица; тя вече

не искала, макар и да била достигнала пълнолетие, да се омъжва за друг, но пожелала да пребивава в девство и целомъдрие през целия си живот.

След смъртта на родителите си Олимпиада останала наследница на големи богатства и безчислени имения; всичко това посветила на Бога и започнала с щедра ръка да раздава на нуждаещите се: на църкви, манастири, пустинножители, болници, приюти за бедни и странници, на сираци и вдовици, и на изпадналите в нищета; изпращала щедра милостиня и на затворените в тъмница и изпратените на заточение; и щедростта ѝ се разпространявала на много места. Самата тя постоянно се молела и постела, всячески умъртвявайки тялото си и покорявайки го на духа.

По това време царувал Теодосий Велики, баща на Аркадий и Хонорий; той имал родственик на име Елпидий, за когото желаел да омъжи блажената Олимпиада, защото била млада и красива, но тя не искала. Царят се обръщал към нея с молби, всякак се стараел да я уговори да се омъжи за Елпидий, но тя никак не се съгласявала, въпреки че я заплашвали, и знаела, че царят се е разгневил. Тя изпратила на царя следния отговор:

- Господарю! Ако Бог искаше да бъда омъжена, не би взел от мене първия ми мъж; но тъй като Той е знаел, че няма да ми бъде от полза да бъда омъжена в този живот, е освободил мъжа ми от съвместен живот с мене, а мене е избавил от тежкото иго на властта на мъжа и е вложил в мислите ми Своето благо иго.

Царят се разгневил и заповядал на градоначалника да отнеме всичкото ѝ имущество и да го пази, докато тя не навърши тридесет години. Градоначалникът, не толкова по заповед на царя, колкото по клевети на Елпидий, така я обиждал и притеснявал, че тя не само над имуществото си, но

и над самата себе си нямала власт: той не ѝ позволявал нито да беседва с богоугодни светители, нито дори да посещава църква, надявайки се, че тя от мъка ще се съгласи да се омъжи, но Олимпиада се радвала и благодаряла на Бога. След известно време тя написала на царя следното:

- Ти, владико, ми оказа царска милост и постъпи с мене като истински епископ, заповядвайки на друг да се грижи и пази моето бреме, за което се грижех сама; още по-голямо благодеяние ще ми направиш, ако заповядаш на твоя чиновник да раздаде всичкото ми имущество на църквите, на бедните и нуждаещите се, за да избегна суетната слава, раздавайки го сама, и тогава няма да пренебрегвам истинското си богатство, свободна от грижите за земното и скоропреходно богатство.

Царят прочел писмото ѝ и като размислил в себе си, отново ѝ позволил да се разпорежда с имуществото си: достатъчно бил слушал за добродетелния ѝ, богоугоден живот, за изключителното ѝ въздържание и жестокото умъртвяване на тялото ѝ. Наистина, тя никак не ядяла месо, не се къпела; ако необходимостта я заставяла да се измие поради болест, тя сядала във вана с топла вода, облечена в риза, без да се съблича, защото се срамувала не само от слугините си, но и сама не искала на вижда голото си тяло.

Заради целомъдрения си и честен живот света Олимпиада, на чиито добродетели се удивлявали и светителите, била взета за служене на църквата и поставена за дяконисa от светейшия патриарх Нектарий. И служела на Господа честно и праведно заедно с другите дякониси, подобно на евангелската вдовица света Ана, която “не се отделяше от храма, служейки Богу с пост и молитва денем и нощем”. Животът на блажената Олимпиада бил толкова непорочен, че даже и враговете ѝ не можели да открият в нея нещо, което да заслужава порицание.

Враждуващите със свети Иоан Златоуст, който бил патриарх след Нектарий, се отнасяли враждебно и към тези невинна Христова рабиня, и най-вече Александрийският патриарх Теофил: той се гневял срещу нея за това, че приела изгонените от него от египетската пустиня честни монаси (за тях подробно се разказва в житието на свети Златоуст), когато те дошли в Цариград и ги хранела заради Христа. Изобщо тя радушно приютявала и се грижела за идващите в града странници, монаси и епископи, отделяйки за тях от имуществото си, и сам Теофил преди често се ползвал от нейното гостоприемство и щедрост. Впоследствие той се отнасял враждебно към нея и заради споменатите монаси, и заради свети Иоан Златоуст, и се стараел да я обезслави с несправедливи обвинения, но никой не вярвал на злобните му лъжи и клевети - всички знаели за чистия ѝ и свят живот. Славата на тази истинна Христова рабиня се разпространявала по всички църкви; тя постъпвала подобно на евангелския самарянин, който качил на животното си човека, изранен от разбойници и оставен без внимание от всички минаващи, откарал го в странноприемницата и се погрижил за оздравяването му, действително тя давала подслон на всички, нямащи къде глава да подслонят; усърдно се грижела за бедните и болните, поразени от язви, захвърлени на улицата и оставени от всички, и изцяло, без притворство, била отдадена на делото на милосърдието. Колко злато и сребро дала за добри дела, за дрехи и всекидневна храна на бедните, не е възможно и да се изкаже. Тя много помагала и на великите светители, които идвали в Цариград по свои дела, всячески удовлетворявайки нуждите им. Така тя се притекла на помощ със своето имущество, жертвайки много злато, сребро и църковни украшения, на свети Амфилохий, епископ Иконийски и на Онисим Понтийски (а преди това и на Григорий Богослов, патриарх в Цариград преди Нектарий), и на Петър Севастийски, брат на Василий Велики, и на

Епифаний Кипърски. На Оптим - той починал в Цариград - затворила очите със собствените си ръце. Тя правела добро не само на светите и добродетелни хора, но и на размирниците и враговете, като Антиох, епископ Птолемаидски, Акакий Верийски, Севериан Гавалийски и подобните на тях. Била незлобива и отдала цялата себе си на Бога, затова и имуществото си смятала не за свое, а за Божие. Свети Иоан Златоуст я уважавал като велика Божия рабиня и я обичал с духовна любов, както някога свети апостол Павел - Персида, за която пише: “Поздравете обичната Персида, която много се потруди за Господа”. И света Олимпиада направила не по-малко от Персида, трудейки се много заради Господа и служейки на светиите с голяма и топла любов.

Когато несправедливо свалили от престола невиновния в нищо свети Иоан Златоуст, блажената Олимпиада горчиво плакала за това заедно с другите дякониси. Излизайки за последен път от църквата, влязал в кръщелното отделение, повикал блажената Олимпиада, заедно с дяконисите Пентадия, Проклия и Салвина, добродетелна вдовица, и им казал:

- Елате, деца мои, и ме послушайте. Това, което се върши против мене, вече е към своя край. Аз съм завършил своето дело и мисля, че едва ли ще ме видите повече. Затова ви моля, не оставяйте църквата заради епископа, когото ще поставят на мое място, по принуда или с общ съвет, но му се подчинявайте, както се подчинявахте на Иоан: църквата не може да бъде без епископ. И така Божията милост да бъде с вас, споменавайте ме в молитвите си!

Те, обливайки се в сълзи, паднали на колене пред него, а светецът тръгнал на път към мястото на заточението.

След изгонването му се запалила катедралната църква; и немалка част от града изгоряла; затова всички поддръжници

на свети Иоан, невинни, били разпитвани от градоначалника за този пожар: предполагало се, че те запалили църквата; тогава пострадала и света Олимпиада, като че била виновна за пожара; изправили я пред съда и сурово я разпитвали (началникът бил жесток и безсърдечен). Въпреки че в нея не се намерила никаква вина, той несправедливо отсъдил Олимпиада да заплати голямо количество злато за подпалването, за което не била виновна.

След това светицата напуснала Цариград и отишла в Кизик; но враговете ѝ не я оставили на мира и там; осъдили я на изгнание и я заточили в Никомидия; узнавайки за това, свети Иоан Златоуст ѝ написал послание от мястото, където бил заточен, утешавайки я в скръбта ѝ. След като прекарала много време в изгнание и претърпяла много скърби, блажената се преставила в Господа. След смъртта си, когато честното ѝ тяло още не било погребано, светицата се явила насън на Никомидийския епископ и казала:

- Положи тялото ми в дървен ковчег и го хвърли в морето; където го изхвърлят вълните, там да бъде погребано.

Епископът така и направил. Вълните изхвърлили ковчега на сушата в една местност близо до Цариград, наречена Врохти, където се намирала църквата на свети апостол Тома. Местните жители били известени от Бога за тялото на света Олимпиада; те излезли на брега, намерили ковчега и го положили в църквата на апостола. И от него ставали изцеления от всякакви болести. След много години това място било нападнато от варвари, които запалили църквата, а светите мощи, останали невредими от огъня, въпреки че ковчегът изгорял, хвърлили в морето; и на мястото, където ги хвърлили, водата станала кървава: така Бог възвестявал за страданието на Своята рабиня. Но чудотворните мощи отново били взети от морето от верните. Като узнал за това, Цариградският

патриарх Сергий наредил на презвитер Иоан да ги донесе с чест в Цариград. Когато презвитерът пристигнал на мястото и вдигнал светите мощи, от тях изтекла много кръв: и всички били удивени как след двеста години от сухите кости тече кръв като от живо тяло. Така светите и чудотворни мощи били пренесени в царстващия град и положени в девическия манастир, основан от света Олимпиада; от светите ѝ мощи ставали много чудеса: изцелявали се всякакви болести и се изгонвали бесове по молитвите на света Олимпиада и по благодатта на нашия Господ Иисус Христос, на когото с Отца и Светия Дух подобава чест и слава, сега и винаги и във вечни векове. Амин.

На този ден е успението на праведната Анна, майката на Пресвета Богородица.

ЧЕТИ-МИНЕИТЕ

buditeli.info © 2017